

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ГЕОГРАФСКИ ФАКУЛТЕТ
Студентски трг 3/3
11000 Београд

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

Предмет: Извештај о урађеној докторској дисертацији кандидата Филипа Крстића

Одлуком Наставно-научног већа Географског факултета Универзитета у Београду, бр. 314, од 17. марта 2022. године, именовани смо за чланове Комисије за преглед, оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Филипа Крстића, мастер географа, под насловом:

ФИЗИОНОМСКЕ И ФУНКЦИОНАЛНЕ ПРОМЕНЕ У ЈАБЛАНИЦИ КАО ПОСЛЕДИЦА РЕГИОНАЛНОГ РАЗВОЈА

На основу прегледа докторске дисертације и пратећег материјала, Комисија подноси Наставно-научном већу Географског факултета Универзитета у Београду следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. УВОД

1.1. Хронологија одобравања и израде докторске дисертације

Кандидат мср Филип Крстић је након завршених мастер академских студија на студијском програму Географија, на Географском факултету Универзитета у Београду, уписао докторске академске студије, школске 2013/2014. године на Географском факултету у Београду, студијски програм Геонауке. Положио је све испите предвиђене наставним програмом докторских студија са просечном оценом 10,00 и стекао је услов за пријаву теме докторске дисертације.

Докторску дисертацију под називом „Физиономске и функционалне промене у Јабланици као последица регионалног развоја“ кандидат је пријавио 2017. године. На седници Наставно-научног већа Географског факултета Универзитета у Београду, одржаној 20. априла 2017. године, именована је Комисија за оцену прихватљивости теме и подобности кандидата за израду докторске дисертације у саставу: ред. проф. др Мила Павловић, ред. проф. др Дејан Шабић, ванр. проф. др Снежана Вујадиновић, ред. проф. др Драгутин Тошић са Географског факултета у Београду и ванр. проф. др Александар Радивојевић са Природно-математичког факултета у Нишу. Наставно-научно веће Географског факултета у Београду је на седници одржаној 11. јула 2017. године донело Одлуку о усвајању Извештаја Комисије о оцени прихватљивости теме и подобности кандидата, где је за ментора именован редовни професор др Мила Павловић са Географског факултета у Београду (одлука бр. 285). Веће научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду је на седници одржаној 28. септембра 2017. године, дало сагласност на оцену подобности кандидата и предлога теме докторске дисертације.

1.2. Научна област дисертације

Докторска дисертација припада научној области Геонаука и ужој научној области Регионална географија, за коју је матичан Географски факултет Универзитета у Београду. Ментор докторске дисертације је др Мила Павловић, редовни професор у пензији Географског факултета у Београду.

1.3. Биографски подаци о кандидату

Филип Крстић је рођен 3. јула 1988. године у Београду, где је завршио основну школу и VI београдску гимназију. Основне академске студије Географије на Географском факултету Универзитета у Београду уписао је школске 2007/2008. године. Дипломирао је 2012. године, са просечном оценом 9,71, одбраном завршног рада под насловом „Савремене географске промене на територији регије Топлице“ (оцена 10). Током студија био је стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја (2008–2010) и стипендиста општине Гроцка (2008). Мастер студије уписао је 2012. године на Географском факултету Универзитета у Београду, на студијском програму Географија, које је завршио са просечном оценом 10,00. Мастер рад на тему „Регија Јабланица – географске промене“, под менторством проф. др Миле Павловић, одбранио је са оценом 10, чиме је стекао звање мастер географ. Добитник је награде студента генерације на мастер студијама на студијској групи Географија за школску 2012/2013. годину. У јуну 2014. године био је на стручном усавшавању на Институту за регионалне студије, Истраживачког центра за економске и регионалне студије у Печују, при Мађарској академији наука.

Докторске академске студије уписао је школске 2013/2014. године. Положио је све предмете на докторским академским студијама са просечном оценом 10,00. Одлуком Већа научних области грађевинско-урбанистичких наука 28. септембра 2017. године, кандидату је прихваћена тема докторске дисертације под називом „Физиономске и функционалне промене у Јабланици као последица регионалног развоја“. Од школске 2012/2013. године ангажован је као демонстатор у извођењу вежби на Катедри за регионалну географију. Одлуком Наставно-научног већа Географског факултета Универзитета у Београду, 19. октобра 2017. године изабран је у звање асистента за ужу научну област Регионална географија, а реизабран 24. децембра 2020. године. Као асистент изводи вежбе на следећим предметима: Географија Србија 1 и 2, Географске регије Србије 1 и 2 (Географија), Географија Србије (Туризмологија), Географске регије Србије (Просторно планирање) и Природа Србије (ГОЖС).

Објавио је 20 научних и стручних радова, од којих су три рада у међународним часописима са SCI и SSCI листе. Учествовао је на 9 научних скупова у земљи и иностранству. Од октобра 2013. године учествује у реализацији научног пројекта финансираног од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја – Развојни програми ревитализације села Србије (бр. 176008). Члан је Српског географског друштва.

1.4. Списак објављених научних радова:

- Pavlović, M., Krstić, F., Živanović, V. and Kovjanić, A. (2020). **Valorisation of climate conditions in tourist centres of South Serbia.** *Időjárás*, 124 (3): 363–380. DOI: 10.28974/idojaras.2020.3.1 (M23)
- Durlevic, U., Novkovic, I., Lukic, T., Valjarevic, A., Samardzic, I., Krstic, F., Batocanin, N., Mijatov, M. & Curic, V. (2021). **Multihazard susceptibility assesment: A case study – Municipality of Strpce (Southern Serbia).** *OPEN GEOSCIENCES*, 13 (1), 1414-1431. (M23)
- Kovjanic, A., Pavlovic, M., Zivanovic, V. & Krstic, F. (2021). **Impact of the War in Croatia (1991-1995) on the Differentiation of Age Structure between Serbs and Croats: A Case Study of the Banija Region.** *Nationalities papers – the Journal of Nationalism and Ethnicity*, Early Access. (M23)
- Živanović, V., Pavlović, M., Kovjanić, A., Tošić, D. and Krstić, F. (2021). **Concept of polycentricity – the differences between development policies and spatial reality.** *Journal of the Geographical institute „Jovan Cvijić“ SASA*, 71 (1): 75–90. UDC: 911.372.7:331.041 <https://doi.org/10.2298/IJGI2101075Z> (M24)
- Krstić, F. (2017). **Depopulation and demographic aging of population: case study municipality of Crna Trava.** *Collection of Papers – Faculty of Geography, University of Belgrade*, 65 (1a): 343–354. (M24)
- Pavlović, M. and Krstić, F. (2014). **Economic-geographical development of Danubian Ključ as a factor of demographic and economic revitalization.** In: Mimica Dukić, N. and Filipović, D. (eds.): *The third Romanian-Bulgarian-Hungarian-Serbian conference "Geographical Research and Cross-Border Cooperation within the Lower Basin of the Danube"*. Abstract book, (pp. 38). Srebrno jezero (Veliko Gradište): University of Belgrade - Faculty of Geography, University of Novi Sad - Faculty of sciences, Department of Geography, Tourism and Hotel Management. ISBN 978-86-7031-344-6 (M34)
- Pavlović, M., Živanović, V., Kovjanić, A. and Krstić, F. (2019). **Nodal centres – factors of regional integration: case study Vojvodina.** International conference dedicated to the life and work of prof. Branislav Bukurov, Abstract book, (pp. 33). Novi Sad: Serbian Academy of Sciences and Arts (Branch of the SASA in Novi Sad), University of Novi Sad – Faculty of Sciences, Department of Geography, Tourism and Hotel Management. ISBN 978-86-7031-507-5. (M34)
- Голић, Р., Јоксимовић, М. и Крстић, Ф. (2015). **Циљеви, услови и смернице развоја руралног простора Централне Србије.** У: Павловић, М, Шабић, Д. и Вујадиновић, С. (ур): *Развојни потенцијали и ограничења ревитализације руралног простора Централне Србије* (стр. 51–70). Београд: Универзитет у Београду – Географски факултет. ISBN: 978-86-6283-030-2. (M45)
- Шабић, Д., Павловић, М. и Крстић, Ф. (2016). **Фазе морфофизиономског развоја Крупња базиране на истраживању Рађевине Боривоја Ж. Милојевића.** У: Шабић, Д. (ур.): *Боривоје Ж. Милојевић – живот и дело, тематски зборник радова* (333 – 354). Београд: Универзитет у Београду – Географски факултет; Српско географско друштво; Општина Крупањ. ISBN:978-86-6283-042-5. (M45)
- Крстић, Ф. (2016). **Проучавање Моравско-вардарске удолине у делима Боривоја Ж. Милојевића.** У: Шабић, Д. (ур.): *Боривоје Ж. Милојевић – живот и дело, тематски зборник радова* (стр. 447–459). Београд: Универзитет у Београду – Географски факултет; Српско географско друштво; Општина Крупањ. ISBN: 978-86-6283-042-5. (M45)

- Пауновић, С. и Крстић, Ф. (2015). **Примена ГИС-А у анализи просторног размештаја дивљих депонија у великим градовима – пример Града Београда.** *Гласник Српског географског друштва*, 94 (3): 41–54. ISSN 0350-3593 doi: 10.2298/GSGD140815006P. (M51)
- Павловић, М. и Крстић, Ф. (2014). **Савремене демографске промене на територији регије Топлице.** *Демографија*, 10: 169–183. ISSN 1820-4244. (M52)
- Pavlović, M. & Krstić, F. (2016). **Field work as a way of improving the university teaching of geography.** *Serbian Journal of Geosciences*, 2, 117–122. (M52)
- Павловић, М., Радивојевић, А., Филиповић, И. и Крстић, Ф. (2013). **Развојни програми ревитализације села у Сокобањској котлини.** У: Ђато, Р. (ур.): *Зборник радова обиљежавања 20. годишњице Географског друштва Републике Српске 1993–2013* (стр. 201–211). Бања Лука: Географско друштво Републике Српске. ISBN 978-99955-719-9-3. (M63)
- Крстић, Ф., Голић Р. и Јоксимовић М. (2014). **Фактори привредне ревитализације регије Топлице.** У: Грчић М., Филиповић Д. и Драгићевић С. (ур.): *Географско образовање, наука и пракса: развој, стање и перспективе – зборник радова* (стр. 221–227). Београд: Универзитет у Београду – Географски факултет. ISBN 978-86-6283-015-9. (M63)
- Голић Р., Јоксимовић М. и Крстић, Ф. (2014). **Утицај водних акумулација на демографске промене – пример ХЕ „Зворник“.** У: Грчић М., Филиповић Д. и Драгићевић С. (ур.): *Географско образовање, наука и пракса: развој, стање и перспективе – зборник радова* (стр. 311–318). Београд: Универзитет у Београду – Географски факултет. ISBN 978-86-6283-015-9. (M63)
- Крстић, Ф., Павловић, М., Шабић, Д. и Вујадиновић, С. (2015). **Пољопривредни ресурси пограничне зоне Србије према Бугарској.** У: Станковић, С., Филиповић, Д. и Ђурђић, С. (ур.): *Четврти српски конгрес географа са међународним учешћем „Достигнућа, актуелности и изазови географске науке и праксе“.* Зборник радова, књига 1, (стр. 249–255). Београд: Универзитет у Београду – Географски факултет, Српско географско друштво. ISBN 978-86-6283-032-6. (M63)
- Pavlović, M., Krstić, F. i Šabić, D. (2015). **Klimatske promene kao ograničavajući faktor revitalizacije poljoprivrede u regiji Toplica.** У: Filipović, D., Šećerov, V. i Radosavljević, Z. (ur.): *Planska i normativna zaštita prostora i životne sredine*, (str. 403–410). Beograd: Asocijacija prostornih planera Srbije; Univerzitet u Beogradu – Geografski fakultet. ISBN 978-86-6283-023-4. (M63)
- Pavlović, M. i Krstić, F. (2017). **Savremena prostorno-funkcionalna organizacija mreže naselja u regiji Jablanica.** У: Filipović, D., Šećerov, V. i Radosavljević, Z. (ur.): *Planska i normativna zaštita prostora i životne sredine*, (str. 385–392). Beograd: Asocijacija prostornih planera Srbije; Univerzitet u Beogradu – Geografski fakultet. ISBN 978-86-6283-051-7 (M63)
- Pavlović, M. i Krstić, F. (2018). **Prostorni razmeštaj stanovništva kao faktor privrednog razvoja regije Jablanice.** У: Filipović, D., Šantić, D. i Marić, M. (ur.): *Lokalna samouprava u planiranju i uređenju prostora i naselja* (str. 567–573). Beograd: Asocijacija prostornih planera Srbije; Univerzitet u Beogradu – Geografski fakultet; Grad Trebinje. ISBN 978-86-6283-061-6 (GF) (M63)

2. ОПИС ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

2.1. Садржај дисертације

Докторска дисертација мср Филипа Крстића под насловом „Физиономске и функционалне промене у Јабланици као последица регионалног развоја“ садржи 314 страна. Дисертација садржи 7 уводних страна (насловне стране на српском и енглеском језику, страну са подацима о члановима комисије за преглед, оцену и одбрану дисертације, резиме, кључне речи и научне области на српском и енглеском језику), 257 страна основног текста, 11 страна извора литературе, извора података, интернет извора и извора фотографија, 29 страна прилога, 4 стране са списком табела, карата, графикона, слика и прилога, једну страну биографије аутора и 4 стране потписаних изјава о ауторству, истовестности штампане и електронске верзије докторског рада и изјаве о коришћењу. Уз штампану верзију, кандидат је приложио и електронску верзију докторске дисертације у ПДФ формату.

Докторска дисертација је технички уређена према Упутству о облику и садржају докторске дисертације која се брани на Универзитету у Београду. Употпуњена је са 44 географске и тематске карте (од којих је 5 у прилогу), 80 табела, 14 графикона и 19 слика, које са основним текстом чине повезану и јединствену целину. Фотографије са терена су дело самог аутора и у функцији су основног текста докторске дисертације. Све табеле, графикони и слике имају нумерацију и наслов према техничком упутству и доприносе визуелној презентацији рада и бољем разумевању основног текста. Списак литературе обухвата 138 референци према азбучном и абecedном редоследу, 79 извора података и других извора (књиге пописа, статистичке публикације, хидролошке годишњаке, метеоролошке годишњаке, коришћене топографске, геолошке и педолошке карте и стратегијске и планске документе) и 14 интернет извора. Текст дисертације је припремљен у програму Microsoft Office Word, на страни А4 формата, коришћењем фонта антиква (серифни фонт Cambria), величине 12 типографских тачака, са проредом подешеним на 1 ред. Докторска дисертација технички задовољава критеријуме прелома писаног текста и усклађивања са додатним материјалом (табеле, карте, слике и графикони), што омогућава њену прегледност и систематичност.

Докторска дисертација садржи следећа поглавља:

УВОД

1. ТЕОРИЈСКО-МЕТОДОЛОШКИ ОКВИР ИСТРАЖИВАЊА

1.1. ПРЕДМЕТ И НАУЧНИ ПРОБЛЕМИ

1.2. ЗАДАЦИ, ЦИЉЕВИ И ПОЛАЗНЕ ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА

1.3. НАУЧНЕ МЕТОДЕ

1.4. ПРЕТХОДНА ГЕОГРАФСКА ИСТРАЖИВАЊА РЕГИЈЕ ЈАБЛАНИЦЕ

2. ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ, ГРАНИЦЕ И РЕГИОНАЛНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА ЈАБЛАНИЦЕ

3. ПРИРОДНА ОБЕЛЕЖЈА И ПРИРОДНИ ПОТЕНЦИЈАЛИ РЕГИЈЕ И ЊИХОВ УТИЦАЈ НА РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ

3.1. ГЕОЛОШКА ГРАЂА И МОРОТЕКТОНОСКА ЕВОЛУЦИЈА РЕЉЕФА

3.1.1. ЛЕЖИШТА МИНЕРАЛНИХ СИРОВИНА КАО ФАКТОР РЕГИОНАЛНОГ РАЗВОЈА

3.1.2. РАЗВОЈ И ЗНАЧАЈ РУДНИКА ЛЕЦЕ ЗА РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ ЈАБЛАНИЦЕ

3.2. ГЕОМОРОЛОШКИ УСЛОВИ КАО ФАКТОР РЕГИОНАЛНОГ РАЗВОЈА

- 3.2.1. САВРЕМЕНЕ ПРОМЕНЕ ЕРОЗИВНИХ ПРОЦЕСА И ЊИХОВЕ ПОСЛЕДИЦЕ
- 3.3. УТИЦАЈ КЛИМЕ НА РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ
 - 3.3.1. ТЕРМИЧКИ РЕЖИМ
 - 3.3.2. КОЛИЧИНА ПАДАВИНА И ПЛУВИОМЕТРИЈСКИ РЕЖИМ
 - 3.3.3. ЧЕСТИНА И БРЗИНА ВЕТРОВА
 - 3.3.4. ВЛАЖНОСТ ВАЗДУХА
 - 3.3.5. ОБЛАЧНОСТ И ИНСОЛАЦИЈА
- 3.4. ХИДРОГРАФСКА ОБЕЛЕЖЈА И ВОДОПРИВРЕДНИ ПРОБЛЕМИ
 - 3.4.1. РЕЧНИ ТОКОВИ И ПРОМЕНЕ РЕЧНОГ РЕЖИМА
 - 3.4.2. УЛОГА ВЕШТАЧКИХ АКУМУЛАЦИЈА У РЕГИОНАЛНОМ РАЗВОЈУ
 - 3.4.3. ТЕРМОМИНЕРАЛНИ ИЗВОРИ У РЕГИЈИ И ЊИХОВ ЗНАЧАЈ
- 3.5. СТРУКТУРА И ЗНАЧАЈ ПЕДОЛОШКОГ ПОКРИВАЧА У РЕГИОНАЛНОМ РАЗВОЈУ
- 3.6. БИОГЕОГРАФСКЕ ПРОМЕНЕ У РЕГИЈИ
 - 3.6.1. ОДЛИКЕ ШУМСКИХ ЗАЈЕДНИЦА И ПРОМЕНЕ У НАЧИНУ КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА
 - 3.6.2. ПРОМЕНЕ ДИВЕРЗИТЕТА ФАУНЕ
- 3.7. КВАЛИТЕТ, ПРОМЕНЕ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ КАО ФАКТОР РЕГИОНАЛНОГ РАЗВОЈА
- 4. ДЕМОГРАФСКЕ ПРОМЕНЕ И ПРОЦЕСИ У РЕГИЈИ КАО ФАКТОР РЕГИОНАЛНОГ РАЗВОЈА**
 - 4.1. ПОПУЛАЦИОНА ДИНАМИКА
 - 4.2. ГУСТИНА НАСЕЉЕНОСТИ И ПРОСТОРНИ РАЗМЕШТАЈ СТАНОВНИШТВА
 - 4.3. БРОЈ И СТРУКТУРА ДОМАЋИНСТАВА
 - 4.4. РЕГИОНАЛНА ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА И ПРОМЕНЕ У ПРИРОДНОМ КРЕТАЊУ СТАНОВНИШТВА
 - 4.4.1. НАТАЛИТЕТ И ФЕРТИЛИТЕТ
 - 4.4.2. МОРТАЛИТЕТ
 - 4.4.3. ПРИРОДНИ ПРИРАШТАЈ
 - 4.5. УТИЦАЈ УНУТРАШЊИХ И СПОЉАШЊИХ МИГРАЦИЈА НА РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ
 - 4.6. ДЕМОГРАФСКО СТАРЕЊЕ И ПОЛНА СТРУКТУРА СТАНОВНИШТВА КАО ОГРАНИЧАВАЈУЋИ ФАКТОР РЕГИОНАЛНОГ РАЗВОЈА
 - 4.7. ДИНАМИКА ЕКОНОМСКИХ СТРУКТУРА СТАНОВНИШТВА И СЕКТОРСКА ТРАНСФОРМАЦИЈА У РЕГИЈИ
 - 4.8. ОБРАЗОВНА СТРУКТУРА СТАНОВНИШТВА И ЊЕН УТИЦАЈ НА РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ
- 5. СТАЊЕ И ТРАНСФОРМАЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ КАО ФАКТОР РЕГИОНАЛНОГ РАЗВОЈА И РЕВИТАЛИЗАЦИЈЕ РУРАЛНОГ ПРОСТОРА**
 - 5.1. ПОЉОПРИВРЕДНО СТАНОВНИШТВО КАО ФАКТОР РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ
 - 5.2. ПРОМЕНЕ АГРАРНИХ ГУСТИНА НАСЕЉЕНОСТИ
 - 5.3. ПРАВЦИ КОРИШЋЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА
 - 5.4. РАЗВОЈ И ПРОМЕНЕ У РАТАРСКОЈ ПРОИЗВОДЊИ
 - 5.5. РАЗВОЈ И ПРОМЕНЕ У ПОВРТАРСКОЈ ПРОИЗВОДЊИ
 - 5.6. РАЗВОЈ И ПРОМЕНЕ У ВОЂАРСКОЈ И ВИНОГРАДАРСКОЈ ПРОИЗВОДЊИ
 - 5.7. РАЗВОЈ И ПРОМЕНЕ У СТОЧАРСКОЈ ПРОИЗВОДЊИ
 - 5.8. МЕРЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ И ПЕРСПЕКТИВЕ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ
- 6. РАЗВОЈ ИНДУСТРИЈЕ И ПРОЦЕС РЕИНДУСТРИЈАЛИЗАЦИЈЕ**
- 7. РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА КАО ФАКТОР РЕГИОНАЛНЕ ИНТЕГРИСАНОСТИ**
- 8. ТУРИЗАМ КАО ФАКТОР РЕГИОНАЛНОГ РАЗВОЈА И СОЦИО-ЕКОНОМСКЕ РЕВИТАЛИЗАЦИЈЕ**
- 9. ФИЗИОНОМСКА И ФУНКЦИОНАЛНА ТРАНСФОРМАЦИЈА МРЕЖЕ НАСЕЉА**
 - 9.1. ТИПОЛОГИЈА И ФИЗИОНОМСКЕ ПРОМЕНЕ СЕОСКИХ НАСЕЉА
 - 9.2. УТИЦАЈ ПРОМЕНЕ ДЕМОГРАФСКЕ ВЕЛИЧИНЕ НАСЕЉА НА РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ
 - 9.3. МРЕЖА НАСЕЉА ЈАБЛАНИЦЕ У ФУНКЦИЈИ РЕГИОНАЛНОГ РАЗВОЈА
 - 9.4. УРБАНИЗАЦИЈА И СОЦИО-ЕКОНОМСКА ТРАНСФОРМАЦИЈА НАСЕЉА

9.5. ПРОМЕНЕ ФУНКЦИОНАЛНЕ ТИПОЛОГИЈЕ НАСЕЉА И УТИЦАЈ ЦЕНТРАЛИТЕТА НА РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ

9.6. ДНЕВНЕ МИГРАЦИЈЕ СТАНОВНИШТВА КАО ФАКТОР РАВНОМЕРНОГ РЕГИОНАЛНОГ РАЗВОЈА

9.7. УТИЦАЈ РЕГИОНАЛНИХ ЦЕНТАРА И РАЗВОЈНИХ НУКЛЕУСА НА РАВНОМЕРНИ РЕГИОНАЛНИ РАЗВОЈ

10. ЗАКЉУЧАК

ЛИТЕРАТУРА

ПРИЛОЗИ

СПИСАК ТАБЕЛА, КАРАТА, ГРАФИКОНА, СЛИКА И ПРИЛОГА
БИОГРАФИЈА

2.2. Кратак приказ појединачних поглавља

Прво поглавље докторске дисертације се односи на **Теоријско-методолошки оквир истраживања**, који је заснован на основним постулатима равномерног регионалног развоја и принципима функционалне организације простора. Кандидат је у оквиру овог поглавља приказао предмет истраживања, научне проблеме, задатке, циљеве и полазне хипотезе, као и коришћене научне методе. Предмет истраживања у докторској дисертацији је регија Јабланица, која представља физиономску и просторно-функционалну целину. Научни проблем истраживања је везан за савремене физиономске и функционалне промене у регији и њеним микрорегијама. На основу просторно-функционалних веза и односа дефинисан је утицај промена на регионални развој Јабланице и на интеграционе процесе у оквиру мезорегије Јужне Србије. Издвојена регија обухвата 1624,1 km² у оквиру које је 173 насеља са 60039 становника, према Попису становништва из 2011. године. У циљу комплекснијег сагледавања регионалног развоја, регија Јабланица је диференцирана на пет микрорегија: Горња Јабланица, Доња Јабланица, Пусторечки крај, Поречје и Пољаница. Свака од наведених микрорегија представља природну и функционалну целину.

Временски оквир истраживања обухвата период најинтензивнијих демографских, економских и социо-културних промена у регији. Промене природних обележја регије су биле мање изражене. Основни временски оквир истраживања обухвата период од 1945. године до почетка треће деценије 21. века. У оквиру овог поглавља представљене су и коришћене научне методе и дата је анализа досадашњих географских истраживања регије и њених микрорегионалних целина.

У оквиру другог поглавља дисертације под називом **Географски положај, границе и регионална диференцијација Јабланице**, кандидат је анализирао компоненте географског положаја Јабланице и њихов утицај на регионални развој. Дефинисане су границе, површине и регионални центри микрорегија користећи критеријуме физиономичности, функционалности као и административни критеријум. Истакнут је утицај суседних регионалних целина (Јужно Поморавље, Топлица, регије Косово, односно микрорегије Мало Косово и Косовско Поморавље) на социо-економски развој Јабланице и на могућности саобраћајног повезивања и унапређења саобраћајно-географског положаја регије.

У поглављу **Природна обележја и природни потенцијали регије и њихов утицај на регионални развој**, дат је приказ физичкогеографских одлика Јабланице. Промене природних обележја су биле мање интензивне и имале су мање последице по регионални развој. Анализирани су геолошка грађа регије,

у просторном размештају пољопривредне производње, као традиционално најзначајнијој привредној делатности у Јабланици. Посебно су анализирани географске промене које су настале услед процеса деаграризације. Највећи значај има поглавље Мере за унапређење и перспективе развоја пољопривреде у оквиру којег је аутор анализирао структуре пољопривредних газдинстава као главних носилаца пољопривредне производње у регији, територијални размештај некоришћеног пољопривредног земљишта и могућности његове употребе. У делу поглавља који се односи на друштвене мере за унапређене пољопривредне производње, анализирани су главни фактори развоја и ревитализације руралног простора Јабланице (наводњавање, обрада и одржавање земљишта, механизација, специјализација, могућности развоја органске производње итд.). Извршена је рејонизација пољопривредне производње у регији, узимајући у обзир природне услове и потенцијале, као и стање у погледу демографских и економских одлика пољопривредних газдинстава. Адекватна примена предложених мера развоја пољопривреде, уз рационално коришћење природних потенцијала може омогућити Јабланици да постане значајан произвођач пољопривредних производа у оквиру мезорегије Јужне Србије.

У поглављу **Развој индустрије и процес реиндустријализације** указано је на факторе који су утицали на развој ове гране привреде током друге половине 20. века. Указано је на значај развоја прехранбене индустрије и агроиндустријског комплекса у регији, уз развој традиционалних грана (текстилна индустрија, дрвна индустрија). Кандидат је анализирао размештај индустријских зона на територији регије и предложио мере за процес реиндустријализације.

Имајући у виду значај саобраћајне повезаности за регионални развој, аутор је у оквиру поглавља **Развој саобраћаја као фактор регионалне интегрисаности**, дао хронолошки приказ развоја саобраћаја у регији. Посебна пажња је посвећена неопходности развоја саобраћајне мреже у регији, у циљу боље повезаности микрорегија и регионалних центара. Стање друмске мреже је неопходно побољшати, посебно у брдско-планинском делу регије. Саобраћајно повезивање са регијом Топлицом, преко саобраћајнице на планинском масиву Радана, као и изградња савремених саобраћајница на планини Кукавици, допринеће ревитализацији брдско-планинских простора Горње Јабланице, Пусторечког краја и Пољанице. Посебно је истакнута важност изградње саобраћајнице у долини Ветернице, која ће омогућити повезаност Пољанице са Лесковачком котлином, односно са остатком регије.

С обзиром на то да развој туризма представља неискоришћен потенцијал регије, посебна пажња је посвећена туристичким вредностима Јабланице. У оквиру поглавља **Туризам као фактор регионалног развоја и социо-економске ревитализације**, анализирани су природне и антропогене туристичке вредности, као и климатски и морфолошки услови за развој туристичке делатности. Аутор је анализом података о броју туриста, њиховој структури, броју ноћења и просечном броју ноћења туриста, издвојио битне закључке неопходне за плански развој туризма и могућности унапређења туристичке понуде. Међу антропогеним туристичким вредностима, уз помоћ модела Хилари ду Крос, извршена је туристичка валоризација археолошког локалитета Царичин град. Овај локалитет може постати значајан фактор развоја туризма, уз обједињавање свих комплементарних туристичких вредности. Аутор је и предложио мере за побољшање туристичке понуде у оквиру локалитета, као и мере за унапређење бањског туризма на територији Горње Јабланице (Сијаринска Бања и Туларска

бања). На основу теренских истраживања, аутор је издвојио главне рејоне потенцијалног развоја сеоског туризма на територији регије, као и могућности комплементарног развоја ове привредне гране са суседним регијама (Топлица, Јужно Поморавље).

Девето поглавље под називом **Физиономска и функционална трансформација мреже насеља** пружа увид у типологију и физиономске промене сеоских и градских насеља регије и утицаја промене демографске величине насеља на регионални развој. У оквиру поглавља посебна пажња је посвећена проблему патуљастих сеоских насеља, њиховом просторном размештају и могућности ревитализације. Социо-економска трансформација, промене функционалне типологије насеља и дневне миграције становништва су посматране као посебни фактори регионалног развоја, чији је утицај приказан и низом тематских карата. На крају поглавља, аутор је издвојио главне регионалне центре, њихове могућности за социо-економски развој, као и развојне нуклеусе у руралном простору која би груписала околна сеоска насеља нижег хијерархијског ранга.

У **Закључку** докторске дисертације, кандидат је предложио мере будућег регионалног развоја Јабланице. Користећи научну методологију у проучавању савремених географских промена, аутор је потврдио полазне хипотезе истраживања. Резултате до којих је аутор дошао биће применљиви у формирању развојних стратегија на различитом територијом нивоу (насеља, микрорегија и регије). Кандидат је истакао главне потенцијале регионалног развоја, ограничавајуће факторе и кључне привредне секторе на којима треба заснивати даљи регионални развој – пољопривреда, процес реиндустријализације, развој туризма и инфраструктурно повезивање Јабланице.

3. ОЦЕНА ДИСЕРТАЦИЈЕ

3.1. Савременост и оригиналност

Докторска дисертација кандидата мср Филипа Крстића, представља резултат сопствених научних истраживања и коришћења референтне научне литературе, који су засновани на савременим постулатима регионалне географије. Регија Јабланица није била предмет истраживања, као јединствена и комплексна регионална целина. Предмети истраживања су до сада углавном биле њене поједине микрорегије, по одређеним географским дисциплинама. Докторска дисертација представља резултат синтетских регионалнографских истраживања, која су заокружена у повезану целину. Тема докторске дисертације је актуелна и значајна за развој методологије истраживања различитих елемената у оквиру структуре регије (природна, демографска, социо-економска и насебинска обележја). У оквиру докторске дисертације, аутор је обухватио све елементе регионалног истраживања, почевши од уводних напомена, теоријско-методолошког оквира, анализе промена у одговарајућем временском оквиру, до утврђивања закључака и мера за будући регионални развој.

Сопствена теренска истраживања су допринела оригиналности докторске дисертације и формирању нових сазнања у различитим областима. Значај и актуелност докторске дисертације огледа се у анализи савремених географских промена у Јабланици и дефинисању утицаја на развојне процесе на регију у целини и њене микрорегионалне целине. Докторска дисертација је тако конципирана да се фокусира на географске појаве и процесе на територији регије и да обезбеди разумевање међузависности природних и друштвених детерминанти. Користећи

савремени научни приступ у истраживању, у докторској дисертацији су анализиране општегеографске и регионалне одлике, као и међузависност фактора развоја на локалном и регионалном нивоу. Постављени научни проблеми део су комплексног предмета проучавања, чији је циљ праћење трансформације географског простора и дефинисање будућег развоја.

3.2. Осврт на референтну и коришћену литературу

Коришћена научна литература и извори података су у складу са примењеном научном методологијом, предметом, циљевима и задацима истраживања докторске дисертације. Кандидат је приликом истраживања користио укупно 217 библиографских јединица, односно извора литературе и података. Аутор је користио бројне научне монографије, универзитетске уџбенике, радове из домаћих и иностраних научних часописа и са научних скупова, магистарске и докторске дисертације, различите планске и стратешке документе локалног, регионалног и националног нивоа, као и интернет изворе у циљу приказа савремених података. Аутор је показао висок степен самосталности и научне зрелости приликом научно-истраживачког рада и критичког осврта на постојећу научну литературу. У раду је претежно коришћена литература на српском језику. Аутор је користио и савремену литературу на енглеском језику у области регионалног развоја, полицентричног развоја, геотектонске регионализације, туристичке валоризације и искоришћавања природних потенцијала. На основу научне литературе анализиране су географске промене у регији и њихов утицај на регионални развој.

Кандидат је дао и осврт на претходна географска истраживања Јабланице, која углавном нису била свеобухватна и комплексна. Ова истраживања су се бавила појединим микрорегијама Јабланице и у оквиру појединих научних области. Услед недостатка литературе о појединим областима истраживања, кандидат је теренским истраживањем дошао до нових сазнања о интензитету географских промена, развоју мреже насеља, стању саобраћајне инфраструктуре, туристичке понуде и другим предметима истраживања.

У оквиру претходних географских истраживања Јабланице, аутор је издвојио као посебно значајне следеће радове: Р. Николић (1905), С. Милојевић (1924), Ј. Јовановић (1972, 1975 и 1982), Р. Илић (1978), Т. Ракићевић (1972. и 1983), М. Васовић (1998), В. Шушић (2000) и др. Поред географске литературе, аутор је користио бројне планске документе, који се односе на административне целине у оквиру регије Јабланице. Остали радови који су коришћени у докторској дисертацији односе се на проучавање Јабланице у оквиру сродних научних области и дисциплина (геолошких, геотектонских, социјално-економских итд), који су на одговарајући начин наведени у тексту и списку литературе.

У циљу проучавања климатских и хидролошких обележја и промена у регији, кандидат је користио статистичке податке одговарајућих публикација. Посебно се истиче самосталан рад на обради временских низова (1961–2018. године), који указује на способност коришћења различитих статистичких метода употребљених у дисертацији. Истиче се и статистичка обрада података везаних за демографске промене у регији, која је извршена на различитом територијалном нивоу (регионалном, микрорегионалном и на нивоу насеља).

3.3. Опис и адекватност примењених научних метода

Примењене научне методе су у складу са дефинисаним предметом, циљевима и задацима истраживања, као и структуром докторске дисертације. Савремена регионалнографска истраживања, одликују се интердисциплинарношћу, што подразумева и примену научних метода сродних наука. Методологија докторске дисертације садржи опште и специфичне научне методе, као и методе научног истраживања и методе саопштавања научних резултата. Аутор дисертације је користио наведене методе приликом постављања полазних хипотеза, проверавања резултата и приликом коначног дефинисања научних закључака и мера за будући регионални развој. Научно-истраживачки рад кандидата је био подељен у три фазе. Прва фаза је обухватала прикупљање и изучавање постојеће научне и стручне литературе о предмету истраживања. Друга фаза се заснивала на теренским истраживањима, у циљу добијања савремених информација о степену географске трансформације појединих регионалних елемената и њиховим узрочно-последичним везама. У оквиру треће фазе аутор је извршио систематизацију резултата добијених у претходним фазама истраживања, њихову проверу и дефинисао одговарајуће научне закључке.

У методологији регионалне географије, два основна метода које је кандидат користио били су метод анализе и синтезе. Применом методе анализе аутор је извршио одабир и рашчлањавање елемената регије – природних елемената, просторно-функционалних односа, структуру економских односа и мреже насеља. Процес анализе у истраживању је подразумевао и категоризацију и класификацију емпиријског материјала. Метод синтезе, аутор је користио приликом објашњавања интеракције између процеса који су имали водећу улогу у трансформацији регије и дефинисању нових развојних модела.

Један од основних коришћених метода приликом проучавања географских промена у регији је еволутивни или хронолошки метод. Правилном употребом овог метода, аутор је дефинисао узроке географских промена и могућности унапређења регионалног развоја. Применом картографске методе, уз помоћ ГИС-а, убрзана је анализа структурних елемената регије, што је омогућило шири обухват у оквиру регионалногеографског комплекса. Приликом регионалне диференцијације научних резултата, аутор је применио комплексан и интердисциплинаран приступ. Методама компарације и генерализације прецизније су проучени везе и односи у регионалном систему и њихова хетерогеност. У докторској дисертацији примењиване су и различите картографске методе, као и самостална употреба географских информационих система у циљу анализе различитих географских појава и процеса. У свом истраживању, аутор је користио топографске, геолошке и педолошке карте, које су дигитализоване и анализиране у циљу дефинисања нових закључака. Резултати свих анализа су представљени кроз одговарајуће тематске карте, табеле и графичке прилоге, који су резултат рада аутора.

Посебно се истиче важност статистичког метода, којим је омогућено анализирање података у квантитативном и квалитативном погледу. Коришћене су различите математичко-статистичке методе у проучавању промена климатских елемената, речних режима, промена у начину коришћења земљишта и интензитета ерозивних процеса у регији. Статистички методи су коришћени и приликом анализе демографских и економско-географских промена у регији. Примена

геоинформационих система омогућила је сагледавање промена природних процеса и просторно-функционалне организације регије, као и њене развојне диференцијације. Теренска истраживања у регионалној географији су неопходна у циљу заокруживања научно-истраживачког процеса. На терену, аутор је користио различите методе, од непосредне опсервације географских објеката, појава и процеса до интервјуа са локалним становништвом и званичницима локалних самоуправа и привредних субјеката. Теренска истраживања су довела до нових сазнања и дефинисања мера развоја у области пољопривредне производње, заштите животне средине, степена искоришћености и квалитета саобраћајне инфраструктуре, мреже и типологије насеља и општег економског развоја.

3.4. Оцена достигнутих способности кандидата за самостални научни рад

На основу прегледа докторске дисертације кандидата Филипа Крстића, може се тврдити да се ради о оригиналном научно-истраживачком делу написаном по свим стандардима који су уобичајени за ову врсту радова. Научни и практични доприноси у истраживаној области, аналитичка и синтезна обрада постојеће литературе и резултата теренских истраживања, као и изведени закључци, сведоче о способности кандидата за самостални научно-истраживачки рад.

Будући да је кандидат Филип Крстић до сада објавио 20 научних и стручних радова, те да су његово досадашње научно усавршавање и рад у складу са темом дисертације, Комисија сматра да је њеном успешном израдом потврђено да Филип Крстић поседује потребну способност, знање и зрелост, и да се након одбране докторске дисертације може самостално бавити научно-истраживачким радом из области регионалне географије.

4. ОСТВАРЕНИ НАУЧНИ ДОПРИНОС

4.1. Приказ остварених научних доприноса

Резултати до којих је кандидат дошао у докторској дисертацији представљају значајан научни допринос у области регионалне географије и регионалног развоја, као и у истраживањима развојних проблема ревитализације руралних простора Србије. Као најважнији доприноси, могу се издвојити следећи:

- кандидат је користећи различите научне методе, допринео развоју методологије истраживања географских промена у оквиру регионалног географског комплекса и њиховог утицаја на регионални развој.
- посебна пажња је посвећена процесу ревитализације руралног простора, одрживом развоју пољопривреде и будућем развоју мреже насеља,
- посебан научни допринос је тај, што је кандидат уз коришћење обимне научне литературе, извршио самостална теренска истраживања, која су у ери електронских података, у географској науци потиснута и заборављена. Кандидат је „изашао“ из кабинетског начина проучавања регионалног простора и дошао до битних научних чињеница, које ће имати велики значај у даљем проучавању и планирању развоја регије.
- предложене су мере будућег регионалног развоја које обухватају демографску и социоекономску компоненту. Мере су засноване на ревитализацији руралног дела регије, реиндустријализацији и инфраструктурном опремању регије.
- потврђене су почетне хипотезе истраживања,
- значајно су проширена знања о географским одликама регије Јабланице,

– формиран је географски информациони систем Јабланице, који ће бити од значаја приликом даљег проучавања. Формирани географски информациони систем биће од великог значаја и локалној самоуправи у планирању будућег развоја регије и превазилажења проблема неравномерног регионалног развоја.

4.2. Критичка анализа резултата истраживања

Резултати истраживања представљени у докторској дисертацији, значајно су проширили фонд чињеничког знања о регији Јабланице и сложеним процесима који су се одвијали током временског оквира проучавања. Докторска дисертација има и апликативан значај, посебно имајући у виду да је предмет истраживања до сада слабо научно истражена регија. Резултати истраживања до којих је кандидат дошао, могу имати примену у новим истраживањима демографских, социоекономских и насеобинских развојних проблема. Апликативност резултата се посебно односи на брдско-планинске, девестиране, руралне просторе у којима су развојни потенцијали неискоришћени. Научни резултати су применљиви у процесу планирања регионалног и руралног развоја на локалном нивоу.

База података у географском информационом систему, која је резултат рада аутора, може представљати полазну основу за будуће анализе регионалног развоја и развијање модела просторно-функционалне организације простора. Наведене базе података у ГИС-у садрже различите информације о природним обележјима регије (геолошка и педолошка грађа, морфометријске одлике рељефа – експозиције, углови нагиба, хипсометријски појасеви, промене интензитета ерозије земљишта, промена климатских елемената, промена речних режима, категорија коришћења земљишта итд.), различите демографске податке, структуре и показатеље, затим податке о саобраћајној инфраструктури, одликама и типологији насеља итд. Употреба географских информационих система у истраживању физиономских и функционалних промена у регији допринела је свеобухватнијој анализи узрочно-последичних веза и интерпретацији просторних података. Базе података се могу анализирати на различитом територијалном нивоу и обухватају различите временске периоде. Резултати представљени у докторској дисертацији могу допринети бољем разумевању процеса ревитализације руралног простора, спровођењу мера регионалног развоја и да пружи основу за будућа научна истраживања.

5. ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

Након детаљног прегледа докторске дисертације и упознавања са научним и стручним радом кандидата, Комисија је донела следеће закључке:

1. Кандидат мср Филип Љ. Крстић, асистент Географског факултета Универзитета у Београду, предао је докторску дисертацију под насловом **„Физиономске и функционалне промене у Јабланице као последица регионалног развоја“**. Дисертација садржи 7 уводних страна, 257 страна основног текста, 11 страна извора литературе, извора података, интернет извора и извора фотографија, 29 страна прилога, 4 стране са списком табела, карата, графикона, слика и прилога, једну страну биографије аутора и 4 стране потписаних изјава о ауторству, истовестности штампане и електронске верзије докторског рада и изјаве о коришћењу. Основни текст дисертације је употпуњен са 44 географске карте, 80 табела, 14 графикона, 19 фотографија и 11 прилога (6 табеларних и 5

картографских прилога). Докторска дисертација има десет поглавља, која су повезана у логичку целину.

2. Докторска дисертација припада научној области Геонаука и ужој научној области Регионална географија, за коју је матичан Географски факултет Универзитета у Београду.

3. У докторској дисертацији је коришћена обимна научна литература (217 референци), која је прилагођена садржају дисертације, уз поштовање правила навођења. Референтна литература је савремена и у складу је са предметом истраживања.

4. На основу анализе и оцене докторске дисертације кандидата Филипа Крстића, као и на основу провере оригиналности и извештаја из програма iThenticate, Комисија закључује да је реч о оригиналном и самосталном научном делу. На основу наведеног извештаја, утврђено је да је укупно подударање текста 4%. Овај степен подударности последица је коришћења опште стручне терминологије, што је у складу са чланом 8 Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација. Научни резултати докторске дисертације представљају допринос теорији и пракси регионалне географије, нарочито проучавању комплексних географских промена и регионалних развојних проблема. Добијене резултате и закључке, из тог разлога, треба прихватити као потпуно валидне. Докторска дисертација кандидата Филипа Крстића указује на научно познавање простора истраживања и одговарајуће литературе. Научне методе истраживања су адекватно изабране и спроведене тако да су омогућиле проверу полазних хипотеза, остваривање циљева истраживања и добијање релевантних научних резултата. Поглавља у дисертацији представљају логичну и повезану целину.

5. Посебну вредност докторској дисертацији дају самостална теренска истраживања кандидата. На основу тих теренских истраживања, кандидат је дошао до оригиналних и веома битних закључака, који су значајно подигли научни ниво докторске тезе.

6. Кандидат је до сада објавио 20 научних и стручних радова, из области регионалне географије. Тиме је кандидат, уз успешно урађену и позитивно оцењену докторску дисертацију, као и досадашње научно усавршавање, афирмисан у научном раду.

7. Имајући у виду законске одредбе (Закон о научно-истраживачкој делатности, Закон о Универзитету и Статут Географског факултета Универзитета у Београду), као и услов да је кандидат објавио најмање један рад у научном часопису који се налази на SCI и SSCI листи, Филип Крстић испуњава све законом предвиђене услове за јавну одбрану докторске дисертације.

8. На основу прегледа докторске дисертације, добијених резултата и закључака, Комисија констатује да је кандидат Филип Крстић истражио комплексан проблем физиономских и функционалних промена у регији Јабланица и последице географских промена. Докторска дисертација је урађена у складу са прихваћеном темом и пријавом на коју је Универзитет у Београду дао сагласност. Научни задатак је у потпуности испуњен и усклађен са дефинисаним циљевима истраживања. На основу објављених радова и досадашњег научног ангажовања, Комисија сматра да је кандидат оспособљен за самосталан научно-истраживачки рад.

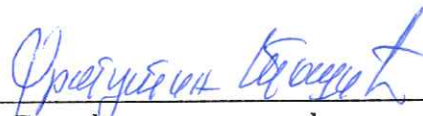
Имајући у виду дату оцену приложене докторске дисертације, Комисија са задовољством предлаже Наставно-научном већу Географског факултета Универзитета у Београду да прихвати позитивну оцену докторске дисертације кандидата мср Филипа Љ. Крстића под називом „Физиономске и функционалне промене у Јабланици као последица регионалног развоја“, стави је на увид јавности и упути на коначно усвајање Већу научних области грађевинско-урбанистичких наука Универзитета у Београду, јер су за то испуњени сви законски и стручни услови.

У Београду, 25.3.2022. године

чланови Комисије:

др Мила Павловић, редовни професор у пензији
Универзитет у Београду – Географски факултет

др Драгутин Тошић, редовни професор у пензији
Универзитет у Београду – Географски факултет

др Александар Радивојевић, редовни професор
Универзитет у Нишу – Природно-математички факултет